לט א מיי' פ"ח מהל' עדות הלכה ג סמג עשין קט טוש"ע מ"מ סימן כח סעיף יד:

מ ב ג ד ה מיי' פ"ח מהלכות טוען ומטען הלכה ג:

מא ו טוש"ע מ"מ סימן כח סעיף יג:

מב ז ח טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף י:

תוספות רי"ד

מעידים ולמה אומר הברייתא שאין נאמנים ור"נ אמר תרי ותרי נינהו תשובה בודאי כי אמרי להו גזלנים אתם או קרובים אתם נאמנים משום דמסלקי להו מתורת עדות לגמרי אבל כשאומרים קטנים הייתם או קרובים הייתם כיון דמודו דהשתא בני עדות נינהו ומסהדי על ההיא דימנא בלחוד הוו להו תרי ותרי דהא השתא הם כשרי לעדות ואמרי לא היינו קטנים לא היינו קרובים ומש"ה לא מהימנינן לבתראי. ומקשינן אמאי קאמר ת"ק שאין נאמנים ומגבינן ביה תרי ותרי נינהו ועל כולן מקשין בין על אנוסים היו בין על קטנים היו בין על קרובים היו אלא א"ר נחמן אוקי תרי להדדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה מידי דהוה אנכסי דבר שטיא דבר שטיא זבין נכסיה פירוש מכר קרקעותיו אתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבן פי' בריא ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שוטה זבן וא"א אוקי תרי להדדי תרי ואוקי נכסים בחזקת בר שטיא דאיתי ליה חזקה דאבהתיה פירוש חזקה שנכסים הללו היו של אבותיו אבל לית ליה חזקה דנפשיה פירוש שקנאם הוא והוחזקו בידו אמרינן כשהוא שוטה זבן וכשהוא שוטה זבין פי' כקנייתו כך מכירתו ואין חזקתו חזקה לבטל מכירתו עי' בפ"ג דיבמות: א"ר אבהו אין מזימין את העדים אלא בפניהם ומכחישין את העדים שלא בפניהם והזמה שלא בפניהם נהי דהזמה לא הוי הכחשה מיהא הוי פירוש בהזמה דמענש בכאשר זמם בעי' בפניהם אבל בהכחשה דלא מינגש לא בעי' בפניהם ג) פי' המורה נהי דהזמה לא הוי לענושן לא נפשות ולא ממון הכחשה הוי לבטל עדותן: אמר מר או שכתי' יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערעור והוחזק בב"ד אין נאמנים קרא עליו ערעור אין לא קרא עליו ערעור והוחזק בב"ד לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר ר"א אין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערעור והוחזק בב"ד פי' אין מקיימין את השטר מתוך שטר אחר אלא אם כן קרא ערעור על אותו שטר האחר והוחזק בב"ד ע"י עדיו דאי לא קרא עליו ערעור חיישינן דלמא ההוא גופיה מזויף הוא: אמרי נהרדעא אין מקיימין את השטר אלא משתי שדות והלקוחות אכלו ג' שנים ע"י שטרות הללו מקיימין שטר שלישי מהם אם דומין החתימות ובשופי פי' כשהן בלא ערעור ולא פליגי נהרדעאי אברייתא דהאי דבעי שתי שטרות של שתי שדות כגון דלא מקיימי מש"ה בעי' שאכלום בעליהם בשופי ג' שנים אבל אם [הם] מקוימין אפי' מחד מקיימין אמר ר"ש בר אשי וביוצא מת"ל אחר פי' ששני שטרות הללו שמקיימין השלישי מהן יוצאים מת"ל איש אחר אבל מתחת ידו לא פי' של זה המוציא את השלישי מ"ש מתחת ידו דלא דלמא זיופי זייף פי' הסתכל בכתב של אותן שני שטרות וכוון וחתם הוא בעצמו את השלישי דוגמת אותן חתימות מתחת יד אחר נמי דלמא אזיל וחזא ואתא וזייף כולי האי לא מצי מכוין פי' שהמזייף צריך שיהא הכתב לפניו ויראה אות באות והלואי שיוכל לכוין ולצמצם ולעשות כמוהו: ת"ר כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים שהיה הנכסים ביד הלוקח וא"נ דאוקי נכסים בחזקת ג סמנא דאוקי נכסים בחזקת בר שטיא ולא אמרן פי' אוקי נכסים בחזקת בר שטיא אלא דאית ליה חזקה דאבהתיה פירוש חזקה שנכסים הללו היו של אבותיו אבל לית ליה חזקה דנפשיה פירוש שקנאם הוא והוחזקו בידו אמרינן כשהוא שוטה זבן וכשהוא שוטה זבין פי' כקנייתו כך מכירתו ואין חזקתו חזקה לבטל מכירתו עי' בפ"ג דיבמות: א"ר אבהו אין מזימין את העדים אלא בפניהם ומכחישין את העדים שלא בפניהם והזמה שלא בפניהם נהי דהזמה לא הוי הכחשה מיהא הוי פירוש בהזמה דמענש בכאשר זמם בעי' בפניהם אבל בהכחשה דלא מינגש לא בעי' בפניהם ג) פי' המורה נהי דהזמה לא הוי לענושן לא נפשות ולא ממון הכחשה הוי לבטל עדותן: אמר מר או שכתי' יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערעור והוחזק בב"ד אין נאמנים קרא עליו ערעור אין לא קרא עליו ערעור והוחזק בב"ד לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר ר"א אין מקיימין את השטר

גליון הש"ס

גמ' שאין אדם יורבה. עיין תוס' יו"ט פ"ג מ"ג דכ"ג ד"ה לא יסמוך:

תוספות רי"ד (המשך)

אם עשהו עד בדבר וירא לשכחו כותבו על תחתית קלף ומצניעה ומעיד ע"פ אותו כתב אפילו לאחר כמה שנים א"ר הונא והוא שזוכרה מעצמו פי' בלא ראיית השטר וזכר קצת מעדיותו מאליו ואין זה מדבר משטר שיצא מת"י ומסרו למלוה או ללוקח דהתם אע"ג דלא דכירי לסהדותייהו כלל כיון שמעיד שזה כת"י ומקיים חתימתו או אחרים מעידין על חתימתו השטר קיים ואף על פי שאינו זוכר עדותו ואע"פ שמת חתימתו קיימת שעדים המעידים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד ולא מירירי הכא אלא בעודו תחת ידו כגון ספר זכרונות שאדם כותב בו עסקיו שלא ישכחם גם העדות זו שנאמרה לו בפה כתבה שם שלא ישכחנה ומ"ה א"ר הונא והוא שזוכרה מעצמו אבל אם שכחה בטל כתבו ואל יראה ויעיד מתוך כתבו ואהני ליה כתבא שיעיין שם לפרקים ולא (ירחנה) [ישכחנה] ור"י אמר אף על פי שאינו זוכרה מעצמו פי' אלא לאחר שראה השטר נותן בלבו ויזכיר שלא נשתכחה ממנו כל כך רק כשמזכירים אותו נזכר אבל אם אינו נזכר כלל לא דהכי אמרינן בפרק ד' אחין לינחוהו גבי עדים אם מדכירי ליתי ולסהדוה ואי לא זמנין דחזי מכתבא ומסהדי ורחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם: (ארב"א) [אמר רבא] שמע מיניה מר' יוחנן הני תרי דידעי בסהדותא ומינשי חד מינייהו מדכיר ליה חברי' ומדכר איבעיא להו מלוה בעצמו מאי פי' אם בעל דין מזכירו עד שנזכר מאי ר"ח אמר אפילו מלוה בעצמו מר בר אשי אמר (אפי') מלוה בעצמו לא והלכתא מלוה בעצמו לא ואי צורבא מרבנן אפילו מלוה בעצמו פי' דאי לאו רמי אנפשי' ומדכיר שפיר לא הוי סמיך אספיקא למיקם לאסהודי כי הא דרב אשי הו"ל סהדותא

א ואי צורבא מרבנן הוא אפילו עצמו כי הא דרב אשי הוה ידיע ליה בסהדותא לרב כהנא אמר ליה מי דכיר מר האי סהדותא אמר ליה לא ולאו הכי והכי הוה א"ל לא ידענא לסוף אידכר רב אשי אסהיד ליה חזייה לרב כהנא דהוה מחסם א"ל מי סברת עלך קא סמיכנא אנא הוא דרמאי אנפשאי ואדכרי ג) תנן התם ב)התלוליות הקרובות בין לעיר ובין לדרך אחד חדשות ואחד ישנות טמאות הרחוקות חדשות טהורות ישנות טמאות איזהו קרובה חמשים אמה ואיזו היא ישנה ששים שנה דברי ר"מ רבי יהודה אומר ג)קרובה שאין קרובה הימנה ישנה ד)שאין אדם זוכרה מאי עיר ומאי דרך אילימא עיר עיר ממש דרך דרך ממש מספיקא מי מחזקינן טומאה והאמר ריש לקיש ה)עילה מצאו וטהרו ארץ ישראל א"ר זירא ו)עיר עיר הסמוכה לבית הקברות ודרך דרך בית הקברות בשלמא דרך בית הקברות דזמנין דמתרמי בין השמשות ומקרו קברו בתל אלא עיר הסמוכה לבית הקברות כולהי לבית הקברות אזלי אמר רבי חנינא ז)מתוך שהנשים קוברות שם נפליהן ומוכי שחין זרועותיהם עד חמשים אמה אזלא איהי לחודה טפי דברא איניש בהדה ולבית הקברות אזלא הלכך טומאה בארץ ישראל לא מחזקינן אמר רב חסדא ש"מ מרבי מאיר האי סהדותא עד שיתין שנין מידכר טפי לא מידכר ולא היא התם הוא דלא רמיא עליה אבל הכא ח)כיון דרמי עליה אפילו טובא נמי: **מתני'** זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי הרי אלו נאמנין זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כתב ידו אחר דברי רבי וחכמים אומרים אינם צריכין לצרף עמהם ט)אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידו: **גמ'** כשתימצי לומר לדברי רבי על

גמ' כשתימצי לומר לדברי רבי. כשתעמוד לסוף דבריו קסבר

ואי צורבא מרבנן הוא. הטעד: **אפי' נעצמו.** אל נעל דין. דלורבא דרבנן לי לאו דכי רמי אנפשאי מדכר שפיר לי הוה סמיך אספיקא למיקם ואסהודי: **מתני'** מגמגם. תמה על רב אסי שהעיד בדבר: **הלוואות.** מלוה לפי שנתן מעות לחבירו בשעת הלוואה ומפני שהלוה נתן לו שטר ומלוה מוכיח שנתן לו מעות ולא פרעו: **מחתכין.** מקרעין: **ומוכי שחין.** שאבעבועות נופלין על שחותכין אותן. ואבר מן החי מטמא כאבר מן המת כדלמרינן בהעור והכרוטב (חולין קכט:): **ש"מ.** מדקתני לעיל לאו היה ישנה ששים שנה וטעמא משום דלמא לכירי לה הוה אי סהדות' כו': **אבל הכא.** שעשתוהו עד בדבר אפילו טובא נמי סמכינן אסהדותיה אי אמר מסהיד: **מתני'** תרי אסהדי דמסהדי אכל כתב וכתב: **צריכים לצרף עמהן אחר.** שיכיר כתב ידי שניהם דתרי סהדי נעינן אכל כתב וכתב וטעמא מפרש בגמרא:

ואי צורבא מרבנן הוא. הטעד: **אפי' נעצמו.** אל נעל דין. דלורבא דרבנן לי לאו דכי רמי אנפשאי מדכר שפיר לי הוה סמיך אספיקא למיקם ואסהודי: **מתני'** מגמגם. תמה על רב אסי שהעיד בדבר: **הלוואות.** מלוה לפי שנתן מעות ולא פרעו: **מחתכין.** מקרעין: **ומוכי שחין.** שאבעבועות נופלין על שחותכין אותן. ואבר מן החי מטמא כאבר מן המת כדלמרינן בהעור והכרוטב (חולין קכט:): **ש"מ.** מדקתני לעיל לאו היה ישנה ששים שנה וטעמא משום דלמא לכירי לה הוה אי סהדות' כו': **אבל הכא.** שעשתוהו עד בדבר אפילו טובא נמי סמכינן אסהדותיה אי אמר מסהיד: **מתני'** תרי אסהדי דמסהדי אכל כתב וכתב: **צריכים לצרף עמהן אחר.** שיכיר כתב ידי שניהם דתרי סהדי נעינן אכל כתב וכתב וטעמא מפרש בגמרא:

גמ' כשתימצי לומר לדברי רבי. כשתעמוד לסוף דבריו קסבר

ואי צורבא מרבנן הוא אפילו עצמו. אל נעל דין. דלורבא דרבנן לי לאו דכי רמי אנפשאי מדכר שפיר לי הוה סמיך אספיקא למיקם ואסהודי: **מתני'** מגמגם. תמה על רב אסי שהעיד בדבר: **הלוואות.** מלוה לפי שנתן מעות ולא פרעו: **מחתכין.** מקרעין: **ומוכי שחין.** שאבעבועות נופלין על שחותכין אותן. ואבר מן החי מטמא כאבר מן המת כדלמרינן בהעור והכרוטב (חולין קכט:): **ש"מ.** מדקתני לעיל לאו היה ישנה ששים שנה וטעמא משום דלמא לכירי לה הוה אי סהדות' כו': **אבל הכא.** שעשתוהו עד בדבר אפילו טובא נמי סמכינן אסהדותיה אי אמר מסהיד: **מתני'** תרי אסהדי דמסהדי אכל כתב וכתב: **צריכים לצרף עמהן אחר.** שיכיר כתב ידי שניהם דתרי סהדי נעינן אכל כתב וכתב וטעמא מפרש בגמרא:

גמ' כשתימצי לומר לדברי רבי. כשתעמוד לסוף דבריו קסבר

ואי צורבא מרבנן הוא אפילו עצמו. אל נעל דין. דלורבא דרבנן לי לאו דכי רמי אנפשאי מדכר שפיר לי הוה סמיך אספיקא למיקם ואסהודי: **מתני'** מגמגם. תמה על רב אסי שהעיד בדבר: **הלוואות.** מלוה לפי שנתן מעות ולא פרעו: **מחתכין.** מקרעין: **ומוכי שחין.** שאבעבועות נופלין על שחותכין אותן. ואבר מן החי מטמא כאבר מן המת כדלמרינן בהעור והכרוטב (חולין קכט:): **ש"מ.** מדקתני לעיל לאו היה ישנה ששים שנה וטעמא משום דלמא לכירי לה הוה אי סהדות' כו': **אבל הכא.** שעשתוהו עד בדבר אפילו טובא נמי סמכינן אסהדותיה אי אמר מסהיד: **מתני'** תרי אסהדי דמסהדי אכל כתב וכתב: **צריכים לצרף עמהן אחר.** שיכיר כתב ידי שניהם דתרי סהדי נעינן אכל כתב וכתב וטעמא מפרש בגמרא:

לרב כהנא א"ל מדכיר מר ההוא סהדותא א"ל לא א"ל ולאו הכי והכי הוה א"ל לא ידענא לסוף אדכיר ר"א ואזיל אסהיד ליה חזי' לרב כהנא דהוה קא מחסם פי' מגמגם פי' לתמוה על ר"א שהעיד בדבר א"ל מי סברת עלך קסמכנא אנא רמאי אנפשאי ואידכרי עיין בפסקי בפרק ד' אחין: **מתני'** זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי וזה אומר זה כת"י וזה כת"י של חבירי הרי אלו נאמנים זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כת"י צריכים שיצטרף אחר עמהן דברי רבי וחכ"א אין צריכין לצרף עמהן אחר אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי. רבי סבר תרי סהדי בעי' אכל חתימה וחתימה הלכך אם כל אחד העיד על שלו ועל של חבירו יש שני עדים אכל חתימה וחתימה ואם כל אחד ואחד מעיד על שלו ולא על של חבירו צריכים לצרף עמהן אחר שיכיר שתי החתימות שיבואו על כל חתימה שני עדים. וחכמים סברי כל אחד נאמן על חתימתו שבוודאי כשבאו העדים לקיים חתימת עדים אחרים צריכים להיות שנים על כל חתימה וחתימה אבל כשעדי השטר הן בעצמן מקיימין חתימתן אין צריכין צירוף אלא כל אחד נאמן לומר זה כתב ידי ופריש תלמודא טעמייהו

ז) ל"ל והזמה שלא בפניהם הכמתה מיהו הוי פי' המורה וכו'.